

LBRIS

We know
books

ELLIE MIDWOOD

**Copilul
care a
supraviețuit**

Traducere din limba engleză și note
IRINA-MARINA BORTOI

LITERA
București

PROLOG

Viena, septembrie 1946

Erich Brodbeck aștepta cu receptorul lipit de ureche, de parcă însăși viața lui ar fi depins de acest apel telefonic. Avea un nod în stomac, produs de un entuziasm pe care nu-l mai simțise de la nașterea ultimului său copil, cel de-al patrulea, cu vreo douăzeci de ani în urmă.

Abia reușise să-l aranjeze, după ce trăsese toate sforile de care dispunea, și totuși un ofițer sovietic însărcinat cu aprobarea unor astfel de apeluri într-o zonă de ocupație americană din Germania îi aruncase o privire extrem de bănuitoare. Brodbeck îl asigurase pe Herr Kommissar că putea să asculte dacă voia – Brodbeck nu avea nimic de ascuns –, la care nu primise decât un zâmbet superior și rece. Oh, normal că vor asculta – vorbele acestea nerostite se citeau pe chipul Kommissarului sovietic. Întotdeauna ascultau.

Însă acum, în timp ce aștepta ca bărbatul de la celălalt capăt al firului să răspundă, ofițerul politic sovietic era ultima grijă a lui Brodbeck.

- Falk la telefon.

Brodbeck avu o senzație în pântec, ca și cum ceva s-ar prăbuși și apoi s-ar înălța imediat. Preț de o clipă, își pierdu de tot capacitatea de a vorbi.

- Alo?

- Da. Brodbeck se grăbi să-și revină, de teamă ca bărbatul să nu închidă. Erich Brodbeck la telefon.

- Cu ce vă pot ajuta, Herr Brodbeck?

Profesionalism pe toată linia, așa cum se așteptase Brodbeck. Zâmbi afectuos și tăcut, ca pentru sine.

- Am o poveste pentru dumneavoastră, Herr Falk.

- Trebuie să fie o poveste grozavă dacă telefonați tocmai din Austria.

- Într-adevăr. Doar că va trebui să veniți aici ca s-o auziți.

La celălalt capăt al firului, Falk râse. Nu era nici urmă de batjocură sau aroganță în râsul acela, ci doar tonul binevoitor al unui om atât de îngropat în muncă, încât simpla idee de a o părăsi îi părea absurdă.

- Mă tem că nu va fi posibil, Herr Brodbeck. Mai că nu m-am mutat de tot în Palatul de Justiție de aici, din Nürnberg, împreună cu alți jurnaliști, iar acum că urmează să fie pronunțate sentințele...

- Credeți-mă că vreți să auziți povestea asta mai mult decât orice sentință, Herr Falk.

Pauză.

- Pot să trimit un coleg...

- Nu. Trebuie să veniți dumneavoastră.

La celălalt capăt, Falk oftă adânc.

Brodbeck parcă îl și vedea cum își șterge fața cu palma și se ciupește cu două degete de puntea nasului. Știa exact ce gândea tipul: dăduse ochii cu toți acei criminali de război, zi de zi, luni la rând, și acum se trezea pe cap cu un austriac prost și bătrân care insista

să lase baltă totul și să vină la Viena după o poveste care n-ar merita nici măcar hârtia pe care ar fi tipărită.

- Herr Falk, zise el, încet. Înțeleg cât de ocupat și epuizat trebuie să fiți. Credeți-mă, n-aș fi îndrăznit în veci să vă telefonez dacă povestea asta n-ar fi atât de importantă.

- Nu puteți să-mi spuneți măcar despre ce e vorba?

Brodbeck cugetă pentru câteva clipe. Se gândi la sovieticii care ascultau de o parte și la americanii care, cel mai probabil, erau și ei pe fir, și fu cât mai precaut în răspunsul său. Falk avea nevoie de un permis de intrare și ieșire. Datorită profesiei sale, era mai ușor să-l obțină, dar motivul trebuia, totuși, să fie unul valid și, pentru asta, atât Falk, cât și serviciile de informații care ascultau conversația lor trebuiau să rămână într-o desăvârșită ignoranță.

- Am o supraviețuitoare de la Mauthausen pe care veți dori s-o intervievați.

Ceva se schimbă la celălalt capăt al firului. Brodbeck aproape simți cum se înalță între ei un zid de piatră.

Apucă mai strâns receptorul.

- Nu închideți, vă implor! Își umezi buzele și adăugă cuvintele pe care Falk nu le putea ignora. E vorba despre Anika.

I

Viena, aprilie 1946

Încă de la prima privire pe care judecătorul Brodbeck le-o aruncă celor doi, își dădu seama că bărbatul avea să facă neazuri. Era un dosar civil – un caz de divorț pe motiv de infidelitate –, dar judecând după privirile ucigătoare pe care soțul ofensat le arunca în direcția soției, ai fi zis că femeia a săvârșit nici mai mult, nici mai puțin decât o crimă.

Erau și frapant de diferiți, cei doi soți Stroman. El era atât de blond, încât părea spălăcit, ca un tablou vechi în acuarelă, care a stat prea mult la soare; ea – o flacăra aprinsă, cu buclele castaniu-roșcate deja scăpându-i din cocul strâns la ceafă și cu buze ca de cocotă: mult prea roșii și prea pline, chiar și fără urmă de ruj pe ele.

„Soțul e la război; între timp, nevasta se întinde cu un escroc de pe piața neagră locală, care are cafea de cicoare și sardine. Acum, soțul s-a întors dintr-un lagăr de detenție al Aliaților, i-a descoperit pe amanți și dorește repararea onoarei“, conchise judecătorul Brodbeck, în timp ce se așeza pe fotoliul înalt de pe care fusese smuls vulturul cu svastica, lăsând

o cicatrice urâtă, care nu avea să se vindece prea curând. „Chestiuni la ordinea zilei.“ Prezidase asupra unor cazuri asemănătoare aproape în fiecare zi.

Erau cazuri juste și cazuri care-l făceau pe Brodbeck să se cutremure în sinea sa. Cu doar două săptămâni în urmă, în vreme ce nevasta plângea de-i săreau ochii de rușine și suferință, soțul îi enumera cu răceală pe toți soldații sovietici cu care fusese femeia în vara anului 1945. Avea și dovezi: vecinul băgăcios, care stătuse vesel în spatele soțului pe tot parcursul procesului, încuviințându-i fiecare cuvânt, numărase toți soldații beți care își făcuseră mendrele cu nevasta – împotriva voinței ei, după cum bănuise judecătorul Brodbeck, dar pentru soț asta nu conta. Nu-i păsa de explicația disperată a nevestei, rostită cu glasul ei supus și tremurător, cum că soldații o ținuseră la pământ, în timp ce o siluseră cu rândul, în orgiile lor stropite cu alcool. Pentru el, era de-acum o stricăță. Nu mai voia să aibă nimic de-a face cu ea.

Cu dinții încleștați, judecătorul Brodbeck pronunțase divorțul – de dragul soției, nu al soțului. Avea să-i fie mai bine departe de dobitocul ăla, fără să fie nevoită să-i asculte pentru tot restul vieții reproșurile și reamintirea ororilor pe care le îndurase.

Heinrich Stroman îi amintea de soțul acela, al cărui nume judecătorul Brodbeck nu și-l mai aducea aminte: la fel de nervos în mânia lui fățarnică, aproape cutremurându-se de indignare fiindcă trebuise să treacă prin umilinta de a relata în fața unor străini poveștile despre desfrâul neveste-sii.

Nevasta, însă – Frau Stroman – era altfel decât cea din cazul precedent, care încă îl măcina pe dinăuntru. Aparent complet impasibilă la prezența soțului

ei, privea pe geamul sălii de judecată, spre ruinele clădirii de locuințe de afară, în timp ce își odihnea obrazul în pumn, căzută pe gânduri și gata să termine odată cu toată povestea asta. Nici urmă de muștrări de conștiință. Nici imagini schimonosite, de coșmar, cu chipurile unor soldați sovietici beți, care să o țină trează noaptea.

Întocmai la ora stabilită, judecătorul Brodbeck începu audierea. Conform procedurii, soțul era primul care să-și susțină pledoaria.

Heinrich Stroman se ridică în picioare.

– Rog frumos Curtea să-mi aprobe cererea de divorț pe motivul infidelității soției mele, spuse el. Nu doar că mi-a fost infidelă pe toată durata războiului, ci a mai și făcut un copil în afara căsătoriei, copil despre care tocmai am aflat.

„Există și un copil?“ Sprâncenele judecătorului Brodbeck se strânseseră ușor, fără voia lui.

– Vă întrerup o clipă. Puteți să explicați mai detaliat cum se face că abia ați aflat de acest copil?

– Bastardul e cu taică-său, presupun, zise Stroman, mârâind.

– Și tatăl unde e?

– De unde să știu eu? Mort, împreună cu plodul, așa sper.

Surprinzând o privire urâtă, cu rol de avertisment, din partea judecătorului Brodbeck, Stroman mormăi iute o scuză pentru tonul sardonice.

– Dispărut, onorată instanță. Împreună cu copilul.

– E austriac sau e unul dintre muncitorii străini?

Brodbeck trebuia să întrebe. Nu era nici un secret că francezii veniți la muncă forțată, mai ales, fuseseră foarte populari printre localnice. Fuseseră destui soți

întorși de pe front, care au găsit, la fel, niște copilași străini, pe jumătate francezi, umblând prin gospodărie.

- Neamț. Nu că ar ajuta cu ceva.

- Firește că nu. Întreb doar ca să-mi fac o imagine.

- Firește.

- Și copilul s-a născut...?

- La sfârșitul războiului, din câte mi-a spus... ea, zise Stroman, aruncând o privire otrăvitoare în direcția soției sale.

- Și dumneavoastră erați pe front la momentul acela?

Contrar așteptărilor judecătorului Brodbeck, Stroman tuși incomod, în loc să-i confirme.

- Nu, onorată instanță. În ciuda dorinței mele de a-mi apăra țara și a servi cu cinste în forțele armate ale Reichului și, trebuie să subliniez, în ciuda încercărilor mele numeroase de a mă înrola voluntar, am fost respins pe motiv de sănătate. Ca majoritatea copiilor care au crescut în urma Marelui Război, am suferit de plămâni toată viața. În 1938, am avut nenorocul să fac tuberculoză - nu din cea molipsitoare, se grăbi el să clarifice -, dar tot mi-a făcut praf plămânii și m-a tot ținut prin sanatorii vreme de câțiva ani, până în 1943.

- Atunci nu reușesc să înțeleg, Herr Stroman. Judecătorul Brodbeck se aplecă înainte. Spuneți că erați acasă când soția dumneavoastră a avut o aventură, a rămas însărcinată și a făcut un copil fără să observați?

Gura roșie a lui Frau Stroman tresări aproape imperceptibil la colțuri.

Lui Brodbeck i se păru că surprinde un zâmbet vag, care însă dispăru înainte să poată fi sigur.

- Nu, nu asta spun... Adică, eu eram acasă, dar ea nu era. Dacă ar fi fost, aș fi observat, cu siguranță; cum să nu observi? mormăi Stroman, încurcându-se

și mai tare. Era plecată din 1941. N-am văzut-o ani de zile, apoi a venit acasă anul trecut și primul lucru pe care l-a făcut a fost să se înscrie voluntară la Crucea Roșie, că ei au toate listele acelea cu persoane dispărute, mă înțelegeți? Ca să-și găsească amantul și pe copilul lor bastard.

- Contestați ceva din toate astea, Frau Stroman?

Judecătorul Brodbeck trebui s-o strige de două ori pe nume înainte ca Frau Stroman să-și dezlipească privirea de la geam și să se uite la el, la fel de indiferentă la lumea din jur ca până atunci.

- Nu.

Privirea ei era sinceră și limpede.

Judecătorul Brodbeck așteptă alte explicații sau poate o justificare a acțiunilor ei, dar ea îl privea în continuare cu stăpânirea-de sine liniștită a unei femei care nu are vreun motiv să se rușineze.

Nu că ar fi fost nerușinată de fel, doar că nu avea nimic de care să se rușineze. Era o diferență între aceste două noțiuni.

Fără să vrea, lui Brodbeck i se trezi brusc curiozitatea.

- Unde ați fost în cei patru ani în care, după cum afirmă soțul dumneavoastră, ați lipsit de la domiciliu?

- În diferite închisori și lagăre de concentrare.

Mărturisirea în sine, dar mai mult decât atât, tonul complet neafectat cu care făcuse o declarație atât de uluitoare îl șocară pe judecătorul Brodbeck, deși ar fi putut să jure că a văzut tot ce era de văzut în cei cincizeci și șapte de ani ai săi, dintre care douăzeci petrecuți ca judecător.

- Trebuie să fi fost o infracțiune gravă, zise el, mai în glumă, mai în serios.

Brodbeck știa din proprie experiență cum tratau naziștii asemenea „infractori“. El însuși fusese retrogradat în funcția mărunță de grefier, din momentul în care funcționarii în uniformă înțeleseseră că nu avea să respecte noile legi. Timp de unsprezece ani lungi, fusese nevoit să sufere sub jugul lor. Abia după sosirea și stabilirea Alianței aici, fusese în stare să îmbrace din nou roba neagră și să ia în mână ciocănelul, care îi lipsise ca un membru amputat.

- Acțiuni subversive împotriva guvernului.

Glasul lui Frau Stroman nu era lipsit de o oarecare mândrie.

- Asta acoperă destul de multe lucruri, zise Brodbeck.

Respectul față de femeia asta i se strecura încet pe sub roba de judecător, pe care jurase odinioară să o respecte fără părtinire. Însă uneori era greu să nu iei partea nimănui. La urma urmei, om era și el.

- Am lucrat ca dactilografă la una dintre agențiile guvernului. Oficiul de Emigrare a Evreilor, mai cu seamă. Mi-era destul de ușor să fur câteva formulare goale ici și colo, să le completez și să le ștampilez pentru oamenii care aveau nevoie de ele.

- Evrei? întrebă Brodbeck.

Frau Stroman încuviință din cap.

- De ce ați hotărât să vă implicați?

- Aveau nevoie de ajutor.

De parcă asta ar fi fost toată explicația necesară. Și, straniu, Brodbeck își dădu seama că așa și era. Merita să-ți pierzi slujba pentru asta; merita să ispășești o pedeapsă de câțiva ani.

Dar exista, totuși, chestiunea copilului conceput... unde mai exact? În captivitate?

Brodbeck își scoase ochelarii și se frecă la ochii împăienjeniți din pricina orelor insuficiente de somn pe care reușea să le strecoare între teancurile copleșitoare de dosare zilnice. Așa cum pe durata guvernării naziste fusese o abundență de funcționari publici „de încredere din punct de vedere politic“, dispuși să-i ia locul într-o clipită, acum era o penurie de astfel de oameni, după ce toți foștii juriști fuseseră concediați și trimiși la denazificare.

- Frau Stroman, mă tem că va trebui să-mi povestești toate acestea de la început.